

Bijten beter begrepen

BRON: Expertisecentrum Kinderopvang, 2025

Mogelijk gemaakt met een projectsubsidie van Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Met deze tool krijgen pedagogisch professionals en ouders meer inzicht in het waarom achter bijtgedrag, wat het beleid van de organisatie is en hoe er wordt gehandeld als een kind een ander kind heeft gebeten.

VOOR WIE

Pedagogisch coaches, pedagogisch professionals en ouders

DOEL

Deze tool is gericht op meer begrip krijgen voor het bijten van kinderen onder pedagogisch professionals en ouders en om te verhelderen hoe er wordt omgegaan met een bijtincident.

WAT

De tool is een informatiefolder die het waarom van bijten en hoe te handelen bij een bijtincident beschrijft.

WERKWIJZE

Pas de tool aan aan het beleid en de werkwijze van de organisatie. De tool kan worden ingezet als een kind een ander kind heeft plaatsgevonden, maar ook zonder dat er een incident heeft plaatsgevonden zodat ouders vooraf geïnformeerd zijn over de werkwijze van de organisatie.

→ Bijten beter begrepen

Bij jonge kinderen komt het geregeld voor dat ze een ander kind bijten. Hoewel dit voor je kind en jou als ouder enorm schrikken kan zijn, is het gedrag vaak passend bij de ontwikkeling. Kinderen kunnen om verschillende redenen bijten:

- **Ontdekken met de mond:** baby's bijten meestal uit nieuwsgierigheid. Ze verkennen de wereld om hen heen met hun mond. Dit kan speelgoed zijn, maar bijvoorbeeld ook een vinger van een groepsgenootje.
- **Tandjes die doorkomen:** als er tandjes doorkomen kan bijten verlichting geven bij de pijn of de jeuk.
- **Niet voldoende taal:** het uiten van emoties is voor jonge kinderen erg lastig, soms worden ze overspoeld door hun emoties en kunnen ze er geen woorden aan geven. Bijten kan dan een uiting zijn van boosheid, frustratie of onmacht.
- **Overprikkeling:** als er te veel op het kind afkomt en het kind overspoeld raakt, kan dit zich uiten in bijten.
- **Onveiligheid:** een jong kind dat zich in een hoek gedreven voelt, kan letterlijk van zich afbijten.
- **"Ik vind je zo lief, ik zou je wel op willen eten":** in deze uitspraak zit een kern van waarheid, dit wordt ook wel apenliefde genoemd. Een kind dat een gelukkig gevoel heeft in contact met een ander, kan ook vanuit die emotie een ander bijten.

Bijten heeft voor het kind dat gebeten is, maar ook voor het kind dat gebeten heeft, grote impact.

Het kind dat is gebeten kan geschrokken zijn, pijn hebben en verdrietig zijn. Het kan angst ervaren voor het kind dat gebeten heeft en heeft vaak vooral behoefte aan troost, geruststelling en het herstellen van de veiligheid.

Het kind dat heeft gebeten kan ook schrikken, verward zijn en zich schamen. Het ervaart negatieve reacties van het gebeten kind en mogelijk ook van volwassenen. Daarnaast heeft het kind mogelijk on vervulde behoeften of opgekropte emoties die het niet op een acceptabele manier duidelijk heeft kunnen maken.

Dus niet alleen het kind dat is gebeten, maar ook het kind dat heeft gebeten heeft begeleiding nodig. Bij ons op de opvang staat, als een kind een ander kind gebeten heeft, het welbevinden van alle kinderen centraal. We zullen de kinderen troosten en verzorgen en benoemen wat er is gebeurd. We kijken of het kind dat is gebeten verzorging nodig heeft. We geven aan dat bijten pijn doet, dat we zachtjes moeten doen met elkaar. Ook proberen we de behoefte achter het gedrag te benoemen en alternatieven te bieden over hoe het kind dit op een acceptabele manier kenbaar kan maken. Zo begeleiden we de kinderen op respectvolle wijze, waardoor ze leren omgaan met gevoelens en conflicten.

Wat kun je als ouder doen als jouw kind gebeten is?

Het is heel begrijpelijk dat het schrikken is als je kind gebeten is. Je kind kan pijn hebben, verdrietig of van slag zijn. Als ouder kun je veel betekenen in het gerust stellen en ondersteunen van je kind.

- Vraag aan de pedagogisch professional wat er gebeurd is, hoe hij of zij de kinderen begeleid heeft en wat er gedaan wordt om herhaling te voorkomen.
- Blijf in de communicatie met je kind rustig en bied troost. Je kind zal vooral behoefte hebben aan veiligheid, nabijheid en jouw rustige reactie. Erken ook het gevoel van je kind. Zeg bijvoorbeeld: *“dat zal pijn gedaan hebben zeg!”* of *“je bent vast geschrokken”*.
- Vermijd beschuldigingen of oordelen. Probeer niet boos te worden op het kind dat gebeten heeft. Jonge kinderen die bijten doen dit niet opzettelijk om een ander pijn te doen, het is een signaal dat het kind dat gebeten heeft nog iets moet leren.

Wat kun je als ouder doen als jouw kind gebeten heeft?

Als ouder kun je vragen naar wat er op de opvang gebeurd is en hoe de pedagogisch professionals dit begeleid hebben. Blijf in de communicatie met je kind rustig en benoem de emoties en grenzen. Heb vooral geduld, het leren van het op een acceptabele manier uiten van behoeften en emoties kost tijd. Het is niet verstandig een kind straf (zoals een time-out) te geven: het kind raakt uit contact, zal zich schamen en leert op deze manier niet waarom het niet mag bijten of wat het wel kan doen om de achterliggende behoefte kenbaar te maken.

Ook terugbijten is onverstandig: het geeft het kind een verwarrend signaal, namelijk dat bijten is sommige gevallen dus wel mag.

Bijten is een fase waar de meeste jonge kinderen doorheen gaan. Door het waar mogelijk te voorkomen en er - mocht het toch gebeuren op een rustige en respectvolle manier mee om te gaan, kunnen kinderen stap voor stap leren hoe ze op een gewenste manier met anderen om kunnen gaan en hun behoeften aan anderen kenbaar kunnen maken.

Heb je vragen of zorgen? Bespreek het gerust met een van de pedagogisch professionals of de pedagogisch coach.